

Vocal neutra: a/e

Dins el sistema vocàlic del català, hi ha un so propi del català oriental que anomenem vocal neutra. És un so vocàlic en posició àtona que de vegades s'escriu amb la lletra e i de vegades amb la lletra a, però que fonèticament és un so entremig de a i e. En el català que es parla a les Balears, que és també català oriental, trobem aquest so també en posició tònica.

La vocal neutra en l'acabament de **substantius** i **adjectius**

Regla general: Els masculins acaben en -e i els femenins acaben en -a.

Excepcions:

Acaben en **-a**:

- Les terminacions **-arca** (*monarca, patriarca*); **-cida** (*homicida, insecticida*); **-ista** (*artista, ciclista*);
- **-ma o -grama** (*diploma, drama, programa*); **-ta** (*pirata, cometa*).
- **Altres:** *dia, goril·la, ioga, mapa, papa, pària, agrícola...*

Acaben en **-e**:

- Els femenins: *febre, flaire, imatge, llebre, mare, torre, Carme, Irene, Clotilde, Matilde, verge, àgape, barbàrie, base, calvície, classe, faringe, fase, frase, higiene, superfície, espècie, sèrie...*
- Les terminacions **-aire** (*el/la cantaire, el/la xerraire*); **-ble** (*el/la comptable, feble*); **-ne** (*indemne, solemne*)
- **Altres:** *bilingüe, jove, ferotge, múltiple, rude, salvatge, simple, tènue, verge, ximple.*

• Tots els noms, encara que en singular acabin en -a, fan el plural en -es. Els noms geogràfics també (Esplugues de Llobregat).

La vocal neutra en els verbs

Regla general:

1. Quan és la penúltima lletra: **-e**: *cantes*
2. Quan és l'última lletra: **-a**: *canta*

Excepcions:

- a) La e dels infinitius de la 2a conjugació: *veure, prendre, etc.*
- b) Les formes verbals *corre, vine, omple i obre.*

La vocal neutra en les arrels dels mots

El procediment per saber com hem d'escriure el so de vocal neutra quan es troba a l'arrel de la paraula, i no al final com hem vist fins ara, és el següent:

1. Busqueu el primitiu de la paraula o una paraula de la família on aquest so aparegui en posició tònica, és a dir, accentuat. Quan es tracti de verbs busqueu la 3a persona del present d'indicatiu.

Hi ha, però, verbs (i els seus compostos) que tenen **dobte arrel**: *jeure o jaure, néixer o nàixer, treure o traure*. Les formes on la **síl·laba tònica** és a l'arrel s'escriuen com es pronuncien (*ell naix o ell neix*) i les formes on la síl·laba tònica no és a l'arrel s'escriuen amb -a (*nosaltres naixem*).

2. Mireu la traducció de la paraula al castellà ja que moltes vegades coincideixen en la grafia.

Hi ha mots on la grafia castellà-català no coincideix i la grafia del català coincideix amb la d'altres llengües romàniques.